

ЯЦЕК САВАШКЕВИЧ ПОТЕСТАС

Превод от полски: Марияна Василева, 1983

chitanka.info

Пред мене лежат три касети. В тях са лентите със запечатания образ и звук. Двете съдържат записи от земята, а третата е от „черната кутия“, монтирана в кабината за управление на кораба „Потестас“. Да, същият, който Хърп Фингър намери в района на Алабастровото плато на планетата Овал в системата Джантфор. Разбира се, това в копие, оригиналната лента се намира в архива на Адмиралтейството на Роял Космос Форс. Това копие и касетата с отчета на Хърп Фингър получих преди месец. След като огледах и прослушах записите от двете ленти, изпратих ги на моя приятел Уилям Маколи, когото оценявам най-високо сред съвременните астробиолози. От името на нашата редакция го помолих за коментар на тема: причините за трагичната смърт на екипажа на „Потестас“. Вчера той ми върна двете ленти, като прибави към тях още една — със собствено заключение. Това заключение, откровено казано, малко ме разочарова с размислите, които предизвиква изказаната в него хипотеза, ала в сравнение с тайнственото и пораждащо недоверие мълчание на специалистите от Роял Космос Форс то поне е смислен опит да бъде изяснена загадката. Защото единственото, на което държаха споменатите специалисти, беше да внушат на Адмиралтейството с поредни успехи да отвлече вниманието на обществеността от трагичната съдба на „Потестас“.

Поставям в ампекса първата касета. На нея е регистрирана работата на екипажа в кабината за управление през последните двадесет и четири часа. Хората вече са си върнали обичайния вид, изчезнали са признаците на дългогодишната анабиоза. Неспokoйни и нервни са. Преди това на лицата им се изписват учудване, неувереност и радост. Предлагам заключителния фрагмент от записа:

(Разговорът протича в напрегната обстановка. Събрани в кабината за управление, всички гледат капитана с очакване.)

Радиоинженер: Земята продължава да не отговаря.

Капитан: Повикайте я пак.

Радиоинженер: Цяло денонощие правя това.

Капитан *(включва интеркома)*: Руби!

Пилот *(от екрана на интеркома)*: Слушам.

Капитан: Момент. *(Към радиоинженера)* Какво става със земята?

Радиоинженер: Господин капитан, както виждате, непрекъснато викам земята и авторитетно твърдя, че тя мълчи. Не работят дори радиофаровете; земята изглежда вълново мъртва.

Капитан: Тази ваша апаратура... Руби! Пригответи „Старфлеш-Рикън“!

Пилот: Готов е, капитане.

Капитан: Ще потърсиш някакъв космодрум и ще ни дадеш сигнал. Ти ще бъдеш нашият радиофар.

Пилот: Ще направя всичко възможно, капитане.

Капитан: Разрешавам старт.

(Изключва интеркома. Лицата на екипажа се проясняват. Радиоинженерът продължава да упорствувва над предавателно-приемащото устройство.)

Биолог: Каква в процедурата?

Капитан: Процедура ли? Ние сме на земята. Макар че земята изглежда не е забелязала това.

Радиоинженер: Руби стартира.

Капитан: Да докладва.

Пилот: Слизам.

Физик: Чудя се как ще обясним своето връщане.

Навигатор: Не сме сигурни дали изобщо сме напускали Слънчевата система.

Биолог: Едва ли сме стърчали тук толкова години... Що за съмнения?

Навигатор: Компютрите не го изключват.

Кибернетик: След пробивите в мнемолита компютрите нито отричат, нито потвърждават нещо.

Пилот: Намирам се на двеста. Видимостта е слаба. Слизам още.

Капитан *(застава пред екрана до радиоинженера)*: Пилот, дай образ!

Физик *(като гледа през рамото на капитана)*: Памук.

Капитан: Покажи ни уредите, Руби. Добре. *(Към радиоинженера)* Имате ли координатите? Направлявайте го... Кой е най-близкият?

Радиоинженер: Емит-фърст.

Капитан: Добре. Емит-фърст.

Биолог: Тогава аз съм си почти в къщи. След приземяването никой не може да ме задържи в тази кутия.

Капитан: Нямам намерение никого да задържам. Кацаме на земята, по дяволите!

Пилот: На петдесет съм.

Капитан: Достатъчно, Руби. Сега внимавай — минаваме на дистанционно управление. *(Към радиоинженера)* Направлявайте го до нулата.

Физик: Какво, да започваме ли приготовленията?

Капитан: Остават радиоинженерът и навигаторът. Останалите — в кабините.

(Екипажът се разотива.)

Пилот: Ей, капитане, това не е ли Спирт-фърст?

Капитан: Емит-фърст е, Руби. Сега ще кацнеш. Дай сигнал.

Пилот: Давам.

Радиоинженер: Потвърждавам.

Пилот: Ето го нашия стар Емит-фърст!

Капитан: Разбира се, Руби, това е нашият стар Емит-фърст. Кръжи над линията. Скоро ще кооптираме при тебе. Навигаторе — самоуправление на радиопеленг!

По-нататък лентата е регистрирала всички фази на извършеното от автоматите приземяване. Веднага след като „Потестас“ докоснал Алабастровото плато на планетата Овал, целият екипаж напуснал кораба. Това е първата лента. Поставям в ампекса втората. На екранчето се появява лицето на Хърп Фингър. Хърп Фингър е около петдесетгодишен мъж с леко кривогледа очи и овален, лъскав череп. Гледа недоверчиво и враждебно в камерата. В погледа му има нещо животинско. Казва:

— Вероятно искате да знаете всичко? Така, както е било? Защо? Представата, която вие, земните къртици сте си създали, е дяволски различна от истинската. Струва ви се, че гостите от РКФ са благородни и безстрашни рицари; че всеки, който работи в Космоса, най-напред е трябвало да застава пред десетки комисии и да показва пред тези типове колко е способен, подготвен и учен и че, така или иначе, може да бъде пример с поведението си в живота. Това не е задължително. Съмнявам се, че някой ще даде мене за пример.

През четвъртата година от моята служба в РКФ казах, впрочем с основание, на един контраадмирал, че е глупав. Понижиха ме в степен и за наказание ме прехвърлиха в ремонтната група, макар че нямах необходимата квалификация. След четвърт година един от моите „Старфлеши“ се повреди по време на маневрите. Въпреки че за

техническото състояние на всяка машина отговарят пет души, между тях — трима контрольори, за небрежността наказаха само мене. На процеса прокурорът измъкна наяве историята с контраадмирала и това, че посещавам сеанси по будизъм, на което в РКФ не се гледа с добро око. Военният съд има съвсем различни тарифи от цивилния; осъдиха ме на пет години труд на „Иридиевата Маришка“. Този планетоид кръжи около Слънцето, тоест в Космоса, и е нужна необикновена психофизическа издръжливост, за да устоиш на него поне година, а освен това тук работят не герои, а хора, които определено са по-лоши дори от вас, земните къртици. Но аз не се смятах за некадърник и нямах намерение пет години да пътувам с контейнери с иридиеви остатъци. Чувствувах се невинен или поне не толкова виновен, че да дишам вечно застоялия въздух на базата, оставен от „Иридиевата Маришка“. На втората година, когато на планетоида пристигна поредният контейнер, аз го изпратих и потеглих... къде? На разходка из системата. Преследваха ме цял месец. Позволих им да ме хванат само защото горивото ми свърши. А после се приземих в изолатката... Знаете ли какво в изолатка? Това е едно помещение — куб, два на два метра. До него не достигат никакви звуци, няма прозорци, врати, нито вещи; голи гладки стени, свод и каменни плочи. От тавана идва светлина, еднаква през цялото денонощие. Скрита апаратура непрекъснато контролира физиологичното състояние на твоя организъм. Когато искаш да спиш, от стената се измъква одър, когато искаш да ядеш — калорични и витаминозни блюда, когато ще отделяш — подходящо приспособление. Към минаващия през изолатката въздух добавят, според нуждите, съответните лечебни съставки, за да не се разболееш, защото тогава трябва да те преместят в болницата, а това е много неприятно прекъсване на наказанието. Наказанието се състои в цялостната ти изолация от света. Сновеш между голите стени и полека губиш сметката на дните, а също и чувството си за време. За тебе часовниците са спрели, променяш ритъма си на сън и усещанията си, оскотяваш все повече, иска ти се да виеш, когато стената покорно разтяга пред тебе одъра, накрая разбираш, че вече не можеш да говориш; рецитираш високо някакво стихотворение или текст на песен, но тишината заглушава думите ти и чуваш само мляскането на устните си. Изолатката се превръща в колабираща вселена и нищо, освен нея не съществува; хората заедно със света са изчезнали,

останало е само това автоматизирано помещение, което изкуствено ще те поддържа жив, докато не принудиш сърцето си да престане да бие, иначе в тази изолатка не можеш да се самоубиеш...

Мина ми през ума да се предоставя като обект за психиатрични изследвания, обект, на който не може да помогне, нито да навреди никакво лечение. След половингодишно възстановяване под наблюдението на видни психотерапевти все пак се съвзех. Тогава ме посети представител на РКФ и ми предложи следното: Да замина към Овал, по следите на „Потестас“, с който била прекъснатата връзката. Адмиралтейството, в замяна, щяло да ми върне степента и да изтрие от паметта на персоналния компютър някои факти, които се отнасят до моето минало. Тогава попитах госта си дали Адмиралтейството ще бъде много разочаровано, ако откажа; на което той ме попита дали знам, че съм прекарал в изолатката само пробния период. Така че доста бързо се споразумяхме.

Полетях с „Рапид“, малко корабче, но бързо като светлината. Пътуването мина без усложнения, както бива в анабиоза. Автоматите ме събудиха преди влизането на „Рапид“ в системата Джантфор. „Рапид“ е истинско автоматично чудо и затова когато станах, вече имаше някои общи данни за системата. Помолих за материал, който засяга планетата Овал. Сред сведенията, които се сипеха от машината, хванах няколко интересни факта, а именно, че планетата притежава магнитосфера и че тя е идентична с магнитосферата на Земята, че температурата на повърхността в екваториалния пояс на планетата достига 324 градуса по Келвин и че я обгръща газова обвивка със съдържание на циановодород — не помня в каква, но в значителна концентрация. Автоматите откриха и локализираха единствено на Овал източник на радиовълни, инсталиран, както после се оказа, в кабината на „Старфлеш-Рикън“. Приземих се край „Потестас“. Пръст с цвят на слонова кост се простираше чак до хоризонта. Тъмносините скафандри ясно се открояваха на светлия фон; всички членове на екипажа бяха с тях, но никой не бе взел и шлем. Не мога да разбера защо. Нали са знаели състава на атмосферата, а дори и да са ги подвели анализаторите, то, по дяволите, на неизследвана още планета никой не се държи като на земята! Лежаха на различни места, повечето близо до „Потестас“. Най-много се беше отдалечил от кораба капитанът — почти на половин километър. Едного намерих вътре в

„Старфлеша“, другиго — на около триста метра западно от ракетата. Биологът. Неговият скафандър беше отворен, като че ли смъртта бе застигнала този човек, докато е бягал. Мнозина не можах да разпозная, макар че външността на всеки трайно бях запечатал в паметта си, когато потеглях от земята. Трупозете им бяха изсъхнали и смалени, напомняха човешки скелети, облечени в черно-кафяв пергамент. Почиваха на тази гигантска светлобежова катафалка в абсолютна тишина, под жълтото като олио небе. До тях се издигаше корабът, малко по-нататък стоеше „Старфлеш-Рикън“ и нищо друго, съвсем нищо. Събрах фотограметричната документация, извадих „черната кутия“ от кабината на „Потестас“ и... това е. Това е всичко, което имам да кажа. Е, какво, доволен ли сте? Сега знаете другата истина за „покорителите на Космоса“. Човек дори да повярва, че е герой, когато го поставиш задълго в трудни психофизически условия, рано или късно губи вярата си и се превръща в обикновена земна къртица...

Образът потъмнява. Поставям в ампекса третата, последна касетка, свързана с този случай. Тази, която ми изпрати Уилям Маколи. Приятелят ми се усмихва печално от екрана и потърква брадата си.

— Тази трагедия ме порази — казва унило. — Становището на Хърп Фингър поставя Адмиралтейството в недвусмислено положение, а поведението на екипажа на „Потестас“, хора, както ми подсказва логиката, напълно подготвени и обучени за това пътуване, беше за мене, меко казано, чудно. Причината за тяхната смърт е очевидна: циановодород. В тази концентрация ги е убил за четири-пет минути. Телата им, останали десетина години на сухо и проветриво място, в топла среда, която спира развитието на гнилостните бактерии и действието на ензимите в организма, много бързо са изгубили водата си и скоро са се мумифицирали. Не трябва да бъдеш експерт, за да установиш това. Друг е въпросът да се установят фактите преди трагичния случай, тоест преди приземяването на „Потестас“ на Овал. Непрекъснато ме измъчва съмнение какво е накарало екипажа на този кораб да вземе Овал за Земята...

Запознах се с данните, събрани от автоматите на „Рапид“. Овал наистина е невероятно подобна на Земята. Двете планети притежават идентична орбитална скорост, екваториален диаметър, ексцентрицитет, маса, средна гъстота, гравитация, алbedo. Нещо повече, техните луни също си приличат. Все пак, видяна от орбита, според снимките,

направени от „Рапид“, планетата Овал толкова се различава от нашата планета, че дори дете би забелязало разликата. Ала никой от екипажа на „Потестас“ не я е забелязал. Убеждението им, че пред тях е Земята, е било толкова силно, че са пренебрегнали предупредителната липса на какъвто и да е радиоизточник. Не стига другото, но тази сигурност не ги е напуснала до последните минути.

Наложих направената от Фингър карта върху плана на космодрума Емит-фърст. На картата са означени точките, в които Фингър е намерил трупове на екипажа, а също и положението на „Потестас“ и „Старфлеш-Рикън“. Като сравних двата картометрични документа, се убедих, че тялото на капитана е лежало на това място, на което се намира входът към контролната кула на Емит-фърст, а тялото на биолога — на линията, която свързва основата на ракетата с неговия дом; както знаем, той е в близост до космодрума. Колкото до „Старфлеш-Рикън“, той стои на линията на пистата, съгласно заповедта на капитана.

Изключвам масова халюцинация. Твърдя, че тези хора, гледайки Овал и стъпвайки на нея, действително са виждали Земята и космодрума Емит-фърст, а по-точно са виждали фата моргана: фата моргана с небивал обсег, защото се простира на цяла планета. Горното твърдение може да изглежда нелепо, или по-точно за явления от този тип нищо не е известно на съвременната наука. Явлението космическа фата моргана е могло да настъпи, струва ми се, благодарение приликите между Овал и Земята. Но те са значителни, обхващат не само размерите, формата, масата и тъй нататък, а също и магнитосферата и ауросферата. Точно на това, последното, искам да се спра.

Знаем, че всяка завършена форма има своя аура, това засяга и Земята, и планетите от системата Джантфор. При нормални условия аурата подобно на радиовълните е неуловима за човешките сетива, обаче при определени обстоятелства — и тук отново аналогията с радиовълните, особено използваните в телевизията — става видима. Такива обстоятелства се създават под въздействието на електроплазматичното излъчване.

Спомням си такъв пример: в затъмнената експериментална лаборатория между генератора за електроплазматично излъчване и голата стена поставихме една пеларгония. След като включихме

генератора, няколко милиметра пред стената се появи точният и пространен образ на цветето, неговото копие. Ако се проведе подобен опит, само че в космически размери и не с пеларгония, а със Земята, модулираният от земната аура поток от електроплазма, след като намери подходяща „стена“ със собствена аура, без съмнение, ще нанесе на нея точния образ на нашата планета.

Прехвърлих архива на Сателитарната обсерватория и намерих там интересно съобщение. Та Земята преди десетина години е била за девет дни в зона на електроплазматично излъчване. Изчислих, че това излъчване е достигнало до системата Джантфор по същото време, когато е стигнал там и „Потестас“. Толкова мога да ти кажа — Уилям Маколи се усмихва от екрана. — Аз съм учен и не искам да стана за подигравка, като правя категорични изводи.

Усмихвам се и аз. Изваждам от ампекса лентата, записана от моя приятел, и я поставям при другите две. Трябва да се почака, докато бъде доказана хипотезата на Маколи. Засега учените мълчат, тъй както мълчат и специалистите от Роял Космос Форс.

И отново трябва да отстъпим поле на фантастите.

Разказът е публикуван в списание „Космос“, брой 3 от 1983 г.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.